विकास भारती विद्यालय
योगात्मक परीक्षण– I अभ्यास पत्र (2017–2018)
कक्षा–अष्टमी
विषय –संस्कृत

समय–3घण्टे **पूर्णांक–80**

प्रश्न 1– शब्दार्थ लिखिए– **(1 X 6=6)**

व्ययतः , इव , दीर्घशिखः , अन्वेष्टुम् , रिपुन् , यापनीयम्

प्रश्न 2– एकपदेन उत्तरत – **(1 X 5=5)**

क–कैः सह सम्बन्धः श्रेयान् ? ख– दुर्योधनः कस्मात् स्खलति ?

ग– नन्दः कस्य देशस्य नृपः आसीत् ? घ– विद्या किम् ददाति ?

ङ–मार्गे चाणक्यः कीदृशम् बालकम् अपश्यत् ?

प्रश्न 3– रेखाकिंतपदं आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत – **(1 X 4=4)**

क– चाणक्यः **नन्दम्** नाशयितुम् अचिन्तयत् । ख– **अपूर्वः** अयं कोशः विद्यते।

ग– नृपः नन्दः चाणक्यं **सभायाः** बहिः निष्कासितवान्। घ– **भ्रातृ**षु स्नेहः कर्तव्यः।

प्रश्न 4– पर्यायवाचीपदानि लिखत – **(1 X 4=4)**

राजानः , आत्मजाः , आचार्यः , अमात्याः

प्रश्न 5– संधि–विच्छेदम् कुरुत – **(1 X 4=4)**

देवात्मजाः , नामैकः , सैव , नयन

प्रश्न 6 – निर्देशानुसारं शब्द रूपाणि लिखत – **(½ X 12=6)**

क– आत्मन् तृतीया विभक्ति ख– वाच् पंचमी विभक्ति

ग– किम् पुल्लिंग प्रथमा विभक्ति ध– किम् स्त्रीलिंग द्वितीया विभक्ति

प्रश्न 7– संस्कृतभाषायाम् लिखत – **(1 X 4=4)**

क– परिश्रम से ही कार्य पूरे होते हैं। ख– रमा और सीमा घर गईं।

ग– काम छोटा बड़ा नहीं होता। घ– हम दोनो पाठ पढें।

प्रश्न 8– निर्देशानुसारं धातु रूपाणि लिखत – **(½ X 12=6)**

क– स्मृ – लोट् उत्तमपुरुषः , ख – स्निह् – विधिलिङ् प्रथमपुरुषः

ग– पठ् – लृट् मध्यमपुरुषः , ग – चल् – लङ् प्रथमपुरुषः

प्रश्न 9– पूर्णवाक्येन उत्तरत – **(1 X 4=4)**

क– नृपः सैनिकम् किम् आदिशत् ? ख– देवः कदा सहायकः भवति ?

ग– वासुदेवः पाण्डवानां किम् संदेशम् आनयत् ? घ– के समये एव आगच्छन्ति ?

प्रश्न 10– प्रकृति–प्रत्यय विभागं कुरुत – **(1 X 5=5)**

पठनीयः , निर्गतः , दातुम् , विस्मृतम् , दृष्ट्वा

प्रश्न 11 –स्वकार्यक्रमस्य समयं संस्कृते लिखत– **(1 X 5=5)**

क– त्वं प्रातः 5:15 .... उत्तिष्ठसि ?
ख– अहम् 6:30 ....व्यायामं करोमि।
ग– यूयम् 7:45 .... विद्यालयं गच्छथ।
घ– अहं 3:15 .... खेलनाय गच्छामि।
ङ– रात्रि 8:00 .... भोजनं खादामि।

प्रश्न 12– रेखांकितपदानि शुद्धानि कृत्वा लिखत– **(1 X 4=4)**

क– त्वं कुत्रतः **आगच्छत्।**
ख– सः **मधुरम्** फलानि आनयति।
ग– अहं गृहम् **गच्छतु।**
घ– **यूयम्** उच्चैः हसेयुः।

प्रश्न 13– निम्नलिखितक्रियापदानां पदपरिचयं दीयताम् – **(1 X 5=5)**

अचलत् , भवानि , स्मरेयम् , स्निह्यन्तु , हसेत

प्रश्न 14– निम्नलिखित शब्दानाम् विपर्ययाः लिखत – **(1 X 5=5)**

दया , रात्रौ , प्राक् , कृशः , शीघ्रम्

प्रश्न 15– उचितपदेन रिक्तस्थानानि पूरयत – **(1 X 4=4)**

क– विद्या............................ जीवनं व्यर्थम्।
ख– .... दुग्धं पास्यथ।
ग– जनाः प्रातः ईश्वरम् ....।
घ– वयम् विद्यालयात् ....।

प्रश्न 16– अधोलिखितम् अनुच्छेदं पठित्वा प्रश्नानां उत्तराणि लिखत – **(1 X 5=5)**

जीवनस्य प्रथमः कालः ब्रह्मचर्यकालः कथ्यते। एषः कालः विद्यार्थी–जीवनमपि मन्यते। अस्मिन् काले विद्यार्थिनः परमं लक्ष्यं विद्या प्राप्तिरेव विद्यते।यदि कश्चिद् जनः अस्मिन् काले विद्यार्जनं न करोति ,सः कदापि पुनः विद्या प्राप्तिं कर्तुं समर्थः न भवति। अस्माकं ऋषिभिः सम्पूर्णम् जीवनं चतुर्धा विभक्तम् कृतम्। प्रथमः ब्रह्मचर्यकालः , तृतीयः कालः गृहस्थाश्रमः ,तृतीयः कालः वानप्रस्थाश्रमः तथा चतुर्थः कालः संन्यासाश्रमः कथ्यते। प्रथमः कालः सर्वेषाम् आश्रमाणाम् आधारः वर्तते। यदि आधारः सुदृढः भवति तदा तस्योपरि ये आश्रमाः सन्ति ते अपि सम्यक्तया प्रचलन्ति। अतः प्रथमः कालः सावधानतया रक्षणीयाः।

1 जीवनस्य प्रथमः कालः कः कथ्यते ?

2 सर्वेषाम् आश्रमाणाम् आधारः कः वर्तते ?

3 रक्षणीयाः पदे कः धातुः अस्ति ?

4 परमं लक्ष्यं अनयोः पदयोः किम् विशेषणपदम् ?

5 करोति पदस्य कर्तापदम् किम् ?